ATGAL Į PRADŽIĄ SPAUSDINTI

Vidurnakčio saulė

Goda Marija Gužauskaitė

Nr. 23 (1217), 2017-06-09

Birželio 5–22 dienomis Lietuvos sostinėje vyksta jubiliejinius dvidešimtus metus skaičiuojantis „Vilniaus festivalis“. Tai Europos mastu pripažintas muzikinių renginių ciklas, savyje talpinantis tiek kviestinių orkestrų, operos ar baleto trupių, žymių solistų pasirodymus, tiek ir senosios muzikos vakarus. Po festivalio skliautu savo vietą randa ir šiuolaikinė lietuvių muzika, kuriai išskirtinis dėmesys skiriamas rengiant autorinius iškilių lietuvių kompozitorių muzikos vakarus bei pristatant festivalio užsakymu sukurtas šiuolaikinės lietuvių muzikos premjeras.

Šiais metais turėjome išskirtinę galimybę vieno vakaro metu išgirsti gausią Osvaldo Balakausko kūrybos paletę, kurią Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje atliko vieni geriausių šiuolaikinės muzikos atlikėjų Lietuvoje: „Lietuvos ansamblių tinklas“ (meno vadovas ir dirigentas Vykintas Baltakas), styginių kvartetas „Chordos“ ir „Lietuvos kamerinis orkestras“. Autoriniame kompozitoriaus Osvaldo Balakausko koncerte solistų partijas atliko Rusnė Mataitytė (smuikas) ir Raimondas Sviackevičius (akordeonas), dirigavo Vykintas Baltakas.

Dar vienas ne mažiau svarbus muzikinio gyvenimo įvykis – ilgai laukta Italijoje gyvenančios lietuvių kompozitorės Justės Janulytės kūrinio „Vidurnakčio saulė“ (simfoninio orkestro styginiams ir violončelei solo) pasaulinė premjera. Pasak autorės, opusas brandintas ketverius metus, nes „reikėjo laiko atrasti savitą Koncerto esmę, kuri būtų priešinga klasikinei šio žanro sampratai.“ Kompozitorės kūrybai būdingas monochrominis skambesys, kuris išgaunamas į vieną visumą apjungiant tembriškai panašius instrumentus. Dėl šios priežasties išplėstos styginių orkestro ir violončelės solo, kaip dviejų atskirų muzikinio vyksmo dalyvių, koncepcija kompozitorei turėjo būti tikras kūrybinis iššūkis, skatinęs ieškoti netradicinių kūrinio sprendimo būdų.

Gaivų birželio septintosios vakarą į Lietuvos Nacionalinę filharmoniją sugūžėjo gausus melomanų būrys. Salė užsipildė ir visi su nekantrumu laukė koncerto pradžios. Pasigirdus pirmiesiems Gustavo Mahlerio Simfonijos nr. 5 IV dalies *Adagietto* garsams įsivyravo sukaupta tyla. Kūrinys pasižymėjo ne tik jam būdinga lyrika, begalinės melodijos pojūčiu, bet ir dėl neįprasto orkestro išdėstymo atsiradusiu erdviškumu. Orkestro violončelės sėdėjo tarsi puslankiu priešais žiūrovus, o likę styginiai, išskyrus pirmus smuikus, už jų. Tokiu būdu atskiros styginių grupės susiliejo į vieną visumą ir sudarė bendrą orkestro skambesį. Žinoma, šis susodinimas buvo skirtas antrajam vakaro kūriniui, tačiau tokiu būdu skambėjusi Gustavo Mahlerio *Adagietto* padarė neišdildomą įspūdį. Atrodė, tarsi orkestras būtų toliau – galbūt kažkur kalnuose – nei iš tiesų yra, o griežiamas *pianissimo* įgavo subtilų erdviškumo atspalvį. Kūrinio išpildymas pasižymėjo jautrumu ir įtaigiu muzikalumu.

Po lyriškumu kerinčios koncerto pradžios nuskambėjo ilgai laukta vakaro premjera – Justės Janulytės kūrinys simfoninio orkestro styginiams ir violončelei solo „Vidurnakčio saulė“. Šviesos užgeso ir salė prisipildė paslaptingos atmosferos. Pasigirdę tylūs, aukšti styginių *tremolo* garsai priminė ramią birželio naktį, kai gamta, apsupta svirplių čirpimo, ilsisi po karštos vasaros dienos. Atrodė, tarytum vėsta įkaitęs oras. Violončele griežiantis žymus italų kilmės atlikėjas Mario Brunello sėdėjo viduryje šios vasariškos nakties iliuzijos. Apsuptas nuostabios svirplių simfonijos jis griežė violončele tarsi susiliedamas su aplink

jį esančia gamta. Styginių *tremolo* vis labiau ir labiau erdviškai judėjo, tarsi skriejo aplink įsukdami ir patį solistą.

Kūrinyje jaučiamos dvi cikliškos kulminacinės bangos. Pirmoji mažesnė, o antroji – viso kūrinio apogėjus. Šis pakerėjo dar negirdėta tembrine spalva, kurią drąsiai galima vadinti kompozitorės kūrybinės laboratorijos išradimu. Atrodė, tarsi kiekvienas 54-ių styginių grojamas motyvas yra erdviškas savyje. Iš šių mikrodalelių sudarytas monochrominis audinys tarsi knibždėjo, išlaikydamas savo savastį ir nepavirsdamas į slegiantį telkinį. Atlikimo metu naudojamos specialios styginių surdinos suteikė muzikai prislopintą, vasaros nakties tvankumą primenantį skambesį. Kūrinio pabaigoje violončelės griežiami garsai tarsi nusklendė tolyn, palikdami klausytoją susivokti po praūžusios monochrominės tembrinės – faktūrinės audros. Galima tik pridurti, jog kompozitorė ne tik išlaiko savo muzikinį braižą, bet ir toliau jį plėtoja nerdama į kūrybines paieškas gilyn.

Antroje vakaro dalyje skambėjo simfoninės muzikos klasika tapę Felikso Mendelssohno kūriniai: Koncertinė uvertiūra „Riui Blazas“, op. 95 ir Simfonija Nr. 4 A-dur „Itališkoji“, op. 90. Verta paminėti, jog viso koncerto metu buvo sunku atitraukti dėmesį nuo įtaigios ir plastiškos maestro Modesto Pitrėno dirigavimo technikos. Buvo galima pastebėti nuoširdų dirigento ir orkestro santykį, kuris leido kartu siekti bendro muzikinio rezultato. Dėka maestro klausytojai turėjo galimybę išgirsti tikrą *pianissimo*, kuris, ne paslaptis, yra pavaldus tik muzikos meistrams. Viso koncerto metu orkestro skambesys pasižymėjo profesionalumu tiek atlikimo, tiek ir interpretacijos lygmenyse.

Antrasis šių metų „Vilniaus festivalio“ koncertas klausytojams dovanojo unikalias muzikines patirtis. Atlikimo subtilumu pakerėjo erdviškai skambanti lyriškoji Gustavo Mahlerio *Adagietto*. Justės Janulytės „Vidurnakčio saulė“ nukėlė į birželio nakties vėstančią kaitrą, o paskutinieji vakaro kūriniai žavėjo profesionaliu muzikos atlikimu. Solidi vakaro programa leidžia daryti prielaidą, jog ateinantys koncertai taip pat yra paruošę klausytojams malonių muzikinių patirčių. Taigi, vos prasidėjęs „Vilniaus festivalio“ koncertų maratonas įgauna pagreitį ir kviečia klausytojus į būsimus renginius.

Like 0

0 Comments Sort by Oldest

Add a comment...

Facebook Comments Plugin

Žymos: Goda Marija Gužauskaitė, Vilniaus festivalis, Osvaldas Balakauskas, Vykintas Baltakas, Rusnė Mataitytė, Raimondas Sviackevičius, Justė Janulytė, Vidurnakčio saulė, Gustavas Mahleris, Mario Brunello, Feliksas Mendelssohnas

Į VIRŠŲ